

АДЫГЭ

1923-рэ ильэсым
гъэтхалэм
кышцегъэжыгъэу
кыдэклы

№ 100 (23029)

2024-рэ ильэс

МЭФЭКУ

МЭКЪУОГЪУМ и 6

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +
тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгъохэр

Мажь

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Лъэпкь проектым тегъэпсыхъагъэу

*Адыгеим и Лышхъэу
Къумпыл Мурат искусствэхэмкIэ
кIэлэцIыкIу еджанIэу псэунIэу Туль-
скэм дэтым щыIагъ.
Лъэпкь проектэу «Культурэм»
диштэу игъэкIотыгъэ
гъэцIэжыныхэр ац
рашIылагъэх.*

2021-рэ ильэсым квадрат метрэ мини 2-м ехъурэ тIоу зэтет унэр учреждением пае кыыхагъэкIыгъагъ. Лъэпкь проектым тегъэпсыхъагъэу инженер псэуалъэхэр, шъхъаныгъупчъэхэр, пчъэ блыпкхэр зэбла-хъугъэх, унэ кIоцIымрэ кIыбым-рэ агъэкIэрэкIагъэх. Ащ нэмыкIэу Iэмэ-псымакIэхэр, мебелир, музыкальнэ Iэмэ-псы-мэхэр къащэфыгъэх, еджэпIэ гупэр нэф къэзэтырэ пкъыгъо дахэмкIэ агъэкIэрэкIагъ. 2023-рэ ильэсым ыкIэхэм адэжъ ис-кусствэхэмкIэ кIэлэцIыкIу еджа-пIэм илофшIэн унакIэм щыри-гъэжыагъ.

Республикэм и Лышхъэу кIэ-лэегъаджэхэм ыкIи еджакIохэм

М. Гордышов

гушылэгъу афэхъугъ, IофшIэнхэу агъэцIагъэхэм языхтэт зыфэ-дэр, кIэлэцIыкIухэм еджэнхэм-кIэ къашъхъапэщтыр зэкIэ яIэмэ зэригъэшIагъ.

«Iофышхо гъэцIагъэ хъугъэ, егъэджен Iофхъабзэхэр дэгъоу

зэшIохыгъэ хъунхэмкIэ ящыкIэ-гъэ амалхэр зэкIэ зэрарагъэго-тыгъэм мэхъанэшхо иI. КIэлэ-цIыкIухэу сэнаушыгъэ зыхэлъхэр кыыхагъэщыгъэнхэмкIэ, лъэны-кьо пстэумкIи зэдиштэу щыт цIыфэу ахэр хъунхэмкIэ кIэлэ-

егъаджэхэм Iофышхо зэшIуахы», — кыIуагъ Къумпыл Мурат.

ИскусствэхэмкIэ кIэлэцIыкIу еджапIэм ипашэу ГъукIэлI Батыр кызырIуагъэмкIэ, мы еджапIэм чIэсхэр музыкальнэ Iэмэ-псымэ-хэм къарагъэлэшъунхэм, сурэт ашыным, ордэ къалоным афа-гъасэх, къэшъонхэм япхыгъэ сыхъатхэри арагъэхых, компью-тер графикэр агъэфедзэ ди-зайным ылапсэхэм, театраль-нэ искусствэм ыкIи нэмыкIхэм нэлуасэ афашIых. КIэлэеджа-кIохэр творческэ зэнэкъокъу-хэм, Iофхъэбзэ зэфэшъафхэм чанэу ахэлажъэх. Мы еджапIэм кIэлэегъэджэ 29-рэ щэлажъэ, ахэм ащыщхэм къэралыгъо тын-хэр къафагъэшъошагъэх, апшъэ-рэ категория яI. Аужырэ ильэ-си 10-м нэбгырэ 400-м ехъу еджапIэм кычитIупщыгъ. Ахэм ащыщыбэхэм яеджен лъагъэ-кIотагъ.

Къумпыл Мурат зэлукIэгъоу ыкIи зэдэгущыIэгъоу адырилагъэ-хэм афэхъугъэ кIэлэххэм ялыты-гъэу районым ипашэхэм пшъэ-рылъ заулэ афишIыгъ еджапIэм изетегъэлпсыхъан зэрифэшъуа-шэу ыкIэм нэгъэсыгъэнымкIэ.

АР-м и Лышхъэу
ипресс-кыулыкъу

Адыгеим
илыкIо куп
хэлажъэ

Я XXVII-рэ Дунэе эконо-мическэ форумэу Санкт-Пе-тербург кышцызэIуахыгъэм Урысые Федерацием и Пре-зидентэу Владимир Путиныр, Республикэм илыкIо купэу Адыгеим и Лышхъэу Къум-пыл Мурат зипашэр хэла-жъэх. Iофхъэбзэбэ ащ шы-зэрахъанэу, зэдэгущыIэгъухэр зэдашынхэу, зэзэгъыныгъэ-хэм акIэтхэнхэу, пленарнэ зэхэсыгъохэм ахэлэжъэнхэу рахъухъэ.

«Зэфагъэ зыхэлъ, зыщы-зэгурьIохэрэ дунай гъэпсы-гъэныр» зыфилорэ девизым чIэтэу экономическэ фору-мыр кIошт. Петербург щы-кIорэ Дунэе экономическэ форумым хэлажъэхэрэм шIу-фэс къарихи, къэралыгъом ипашэ зэрэхигъэунэфыкIы-гъэмкIэ, нэмыкI хэгъэгухэм гъусэныгъэ адырилэным, ти-джырэ лъэхъан иэкономиче-скэ, исоциальнэ, инаузнэ-технологическэ пшъэрылхэм язэшIохынкIэ ахэм Iоф ади-шIэным Урысыер афэхъазыр.

«Дунаим тет къэралыгъо-хэм азыныкьо нахъыбэмэ зыдырагъаштэрэр зэфагъэ зыхэлъ, демократие шапхэ-хэм адиштэрэ дунэе зэфы-щытыкIэхэу къэралыгъохэм зэфэдэ фитыныгъэхэр ялэн-хэр, хэгъэгухэмрэ лъэпкь-хэмрэ якультурэ лъытэныгъэ афэшIыгъэныр кыдзэылъы-тэхэрэр щылэнхэр ары. Къэ-ралыгъуи 9-мэ яобъедине-нииеу БРИКС-м илофшIэнкIэ кыизфигъэфедэхэрэр ащ фэдэ шапхэхэр ары. Мы-гъэ Урысыем а объединени-ем тхъамэтагъор щызэрехъэ.

(ИкIлэх я 2-рэ нэклуб. ит).

М. Гордышов

Адыгеим илыкю куп хэлажъэ

АР-м и Лышхъэ ипресс-кылыкъу

(Икляух).

Псынкляу хэхьоныгъэ зышхырэ объединением хэлажъэхэрэм дунэе экономикэм мылькыу зэригъа-клорэм ызыщанэ къаефэ. 2006-рэ илээсым Петербург шыклогъэ я Х-рэ Дунэе экономическэ форумыр ащ ублапиз зэрэфэхьугъэм мэхьанэшхо илэу шьт», — **кыулагъ Урысые Федерацием и Президент.**

Владимир Путиным кызырэхигъэщыгъэмкля, форумыр проект гъэшлэгъонхэм ублапиз афэхьушт, хэгъэгухэмрэ лъапкхэмрэ яздэлэжъэныгъэ гъэпытэгъэным фэларышлэшт.

Адыгеим илыкю куп бизнесым епхыгъэ лэфтхъэбзэ зэфэхьафхэм ахэлэжъэнэу, компаниеу «Ромекс», лахъэхэлъ обществэу «Газпромбан-

кым», лахъэхэлъ обществэу «Урысыем и Почтэ», Урысыем самбэмкля ифедерацие зээзгыныгъэ зауламэ адыклэтхэнэу рехъухъэ. Адыгеим и Лышхъэ зэрэхигъэунэфыкыгъэмкля, республикэмкля мы форумым мэхьанэшхо ил. Экономикэмкля ыкля геополитикэмкля гумэлыгъохэр зышхыцылэхэ джырэ лъэхъаным республикэм хэхьоныгъэ егъэшлыгъэнымкля опытышлоу шылэхэмкля яхъожьынэу амал илэшт.

«Тэ тызыфаер инвестициемкля амалэу тилэхэр ядгъэшлэнхэм, зэдэгущы-лэгъухэр адэтшынхэм, инвесторхэр къэдгъотынхэм, опыт пэрытхэм нэлуасэ зафэтшынхэм пае Петербург шыклорэ Дунэе экономическэ форумыр амал зэрилэклэ нахыкыоу кызыфэдгъэфедэ-ныр ары. Тапэклэ тирес-

публикэ хэхьоныгъэ егъэшлыгъэнымкля а пстэуи яшлуагъэ кэкляшт. 2023-рэ илээсымкля инвестицие-хэр сомэ миллиард 61,6-м нэсыгъэх. Гъэрекля сомэ миллиард 85,4-рэ зыте-фэгъэ проект 43-рэ Адыгеим шагъэцэклагъ. Мыгъэрэ форумыми республикэм федэ кызырэфыхьыштым сицыхъэ тель. Зэдэгущы-лэгъухэр адэтшынхэм, инвестицие-хэр бэу республикэм кыыхызыгъэлъхьащт зээзгыныгъэхэм таклэтхэшт. Республикэм исхэм яшылэклэ-псэукля ащ елы-тыгъэу зыкыилэтышт, цыфхэм федэу кыалэклахьэрэр нахыбэ хьушт, социальнэ пшъэрылхэм язэшлохын-кля хэбзэлахьхэу бюджетхэм кыарыхьэхэрэм кы-хэхьошт», — **кыулагъ Къумпыл Мурат.**

АР-м и Лышхъэ ипресс-кылыкъу

Унашъом кляучлэ илэ хьугъэ

Дагъыстан шьыц, илгъэс 42-рэ зыныбжъ Мурат Омаровыр Урысые Федерацием и Уголовнэ кодекс ия 282.2-рэ статья ия 2-рэ лахъ зигугъу кышхырэ бзэджэшлагъэ зэрихьагъэклэ (экстремистскэ организацием илофхэм ахэлэжъагъэклэ) агъэмысагъ.

Шынэгъончъэнымкля Федеральнэ кылыкъум Адыгэ Республикэмкля и Гъэларышлэлэ иматериалхэр лэубытыплэ кызыфашыхъэзэ, уголовнэ лэфырэ кызылэуахыгъ.

Гъэларышлэлэм илофшлэхэм зэрагъэунэфыгъэмкля, пшыныжъ языгъэхьырэ учреждением шалыгызэ, М. М. Омаро-

выр дунэе движениеу «Арестантское уголовное единство» зыфилорэм (Урысые Федерацием и Апшъэрэ хыкум 2020-рэ илээсым шышхъэлум и 17-м ышлыгъэ унашъомкля экстремистскэу алытагъэм) илофшлэн хэлэжъагъ. Хьапсдэхэм ахэтэу хьапс шылаклэм «шлуагъэу» хилъагъохэрэр ащ кыафи-луатэщтыгъ, дунэе движениеу «Арестантское уголовное единство» зыфилорэм зэрэдыригъаштэрэм, а движением зэрэкъотым бэрэ ягугъу афишлыштыгъ, цыфыгъэ шэпхъэ дахэхэу обществэм хэлхэр кыиридзэщтыгъэхэп, правэм апшъэрэ мэхьанэ илэу зэралытэрэм дыригъаштэщтыгъэп, хэбзэ кыулы-кхэхэм ялыклэхэм джэгъогъуныгъэ афырылэным, жьалымыгъэ адызэрахьаным кыафаджэщтыгъ.

Шынэгъончъэнымкля кыулыкхухэм Урысыем

и Следственнэ комитет Адыгэ Республикэмкля иследственнэ гъэларышлэлэ кыылэклагъэхьагъэ материалхэр лэубытыплэ кызыфашыхъэзэ, Урысыем и Уголовнэ кодекс ия 282.2-рэ статья ия 2-рэ лахъ диштэу М. М. Омаровым кыыфызлэуахыгъэ уголовнэ лэфыр зэхафыгъ. Адыгэ Республикэм и Теуцожь район хыкум Урысыем и Уголовнэ кодекс ия 282.2-рэ статья ия 2-рэ лахъ диштэу М. М. Омаровым илгъэси 3 хьапс тырилхьагъ, пшыныжъыр колонием шихьынэу, илгъэсрэ мэзи 9-кля автомашинэхэр зэрифэн фимытэу ыгъэнэфагъ.

Хыкумым унашъоу ыштагъэм хэбзэ кляучлэ илэ хьугъэ.

Шынэгъончъэнымкля Федеральнэ кылыкъум Адыгэ Республикэмкля и Гъэларышлэлэ ипресс-кылыкъу

Лэклэуклагъэу егуцафэх

«Къэпльфыгъэм уеишхыжъы» ало цыфхэм, ау Адыгэ-кыалэ шыпсэуштыгъэ пшъэшъэжъыер кызылэфыгъэмэ «аишхыжъыгъ». Илгъэсиц зыныбжъ пшъэшъэжъые цы-кляу тым Лэклэуклагъэу зэгъуафэхэрэм исурэт зыплэгъу-кля нэмыкля гуцылэ кыэгъотыгъуай.

Мыщ епхыгъэу Адыгеим ихэбзэухъумаглохэм уголовнэ лэф кызылэуахыгъ.

Следствием зэригъэунэфыгъэмкля, жьоныгъуаклэм и 30-м Адыгэкыалэ шыпсэурэ хьульфыгъэр иунэ исэу илгъэси 3 зыныбжъ исабий утынхэр рихыгъэх

ыкля ишылэныгъэ кызы-гъуагъэу шъобж хыльгъэхэр ыпкыинэ-лынэ тыри-шагъэх.

Къэбарэу шыпэмкля, мы илгъэсым игъэтхалэ кыи-щегъэжъагъэу пшъэшъэ-жъыер ны-тыхэм адэпсэу-штыгъ. Ащ ыпэклэ соци-альнэ унэм шаплугъ.

Хьульфыгъэр аубытыгъ. УФ-м и УК ия 111-рэ статья ия 4-рэ лахъ кыи-дыхэлъытагъэу ар агъэ-мысэ. Зэхэфынхэр макло-фэхэ хьапсым члэсышт.

лофым ишыпкыаплэ игъэунэфын хэбзэухъума-глохэр джырэклэ дэлажъэх, экспертизэхэр ашых.

Урысыем иследствен-нэ комитет Адыгеимкля иследственнэ Гъэлары-шлэлэ тызэрэцигъэгъоза-гъэмкля, ным илгъыгъэ кызызэримыухъумагъэм, ыльгъэузэ утынхэр зэрэты-

раригъэцагъэхэм афэшл хэбзэгъэуагъэу кыиди-лэуагъэу ишыклэгъэ уасэ фашышт. Джащ фэдэу, профилактикэмкля кыулы-кхэхэм сабыир зыхэтыгъэ хьазабыр зэрамылэгъу-гъэр зэхафышт.

Хьытыу нэклубгъохэм пшъэшъэжъыем ебэныгъэ-хэу кыарыхьэгъэ къэбар-хэм шыпкыагъэ зэрахэ-мылпыр следственнэ Гъэ-ларышлэлэм кыеты.

Пшъэшъэжъыер тым зэрэлэклэуклагъэмкля уго-ловнэ лэфым изэхэфын макло. УФ-м и Следствен-нэ комитет итхьаматэу Александр Бастрыкиным ежъ ышхьэкля ащ гъунэ лъефы.

Игъонэмыс хьугъэ са-бий цыкляу Тхьэм джэнэт лъаплэ кырет.

АНЦОКЪО Ирин.

Мэфэклым ипэгъокляу зэхашэ

Урысыем и Мафэ ипэгъокляу Теклоны-гъэм имузей вирту-альнэ программэ гъэ-шлэгъон егъэхьабыры.

Ащ епллынхэу Адыге-им шыпсэухэрэр регъэ-благъэх. Хэгъэгъу зэошхом илгъэхьан фэгъэхьыгъэ художественнэ кыэгъэпъэ-гъонхэр, лэрышлыгъэ пкыи-гъохэм ягъэхьабырынкля егъэдженхэр ыкля нэмыкля офтхьабзэхэр музеим ихьытыу нэклубгъо шыкло-штых. Пэлудзыгъэ шыклэм тетэу музеим иунэхэм кыащакляуахьан ыкля ижыи-рэ Русь итарихъ кыище-гъэжъагъэу Хэгъэгъу зэо-шхом илгъэхьан нэсыжъэу кыизгъэлэгъуагъырэ сурэт 40-м нахыбэр зэрагъэ-лэгъун алыэкляшт.

Ныбдджэгъу лъаплэхэр!

2024-рэ илгъэсым иялорэрэ мэзицхыгъэ клятхэгъу уахьтэр макло

Республикэ гъэзетэу «Адыгэ ма-къэр» кызытхыкля зышлуагъохэр мыщ фэдэ уасэклэ ащ Урысыем и Почтэ икыуамаэхэм ащыклэтхы-шхыуштых:

Индексэу П4326-р:

зы мазэм — сомэ 207,57-рэ;
мэзитлум — сомэ 415,14-рэ;
мэзишым — сомэ 622, 71-рэ;
мэзиллым — сомэ 830,28-рэ;

мэзитфым — сомэ 1037,85-рэ;
мэзишым — сомэ 1245,42-рэ.

Фэгъэклотэн зилэ купхэм апае ин-дексэу П3816-р:

зы мазэм — сомэ 204,14-рэ;
мэзитлум — сомэ 408,28-рэ;
мэзишым — сомэ 612, 42-рэ;
мэзиллым — сомэ 816,56-рэ;
мэзитфым — сомэ 1020,07-рэ;
мэзишым — сомэ 1224,84-рэ.

Шъугу къэдгъэкляжъын, джащ фэдэу лэфшлалэхэм гъэзетыр кыратхы-кышхыушты — сомэ 240-рэ ащ ыуасэр, илгъэсныкълэм кызыцыдэклягъэ мафэ-хэм афэтцэжъыушты, ащ пае ипчъагъэклэ ар экземплар 15 е нахыбэн фае. Ежъ-ежъырэу кыаглохэзэ зыштэжъыуштыхэм апае тигъэзет мэзишым ыосэ-цтыр сомэ 150-рэ, ар редакциер зычлэт унэр ары зычлахьыжъыуштыр. Джащ фэдэу «Адыгэ макъэм» исайт шъушыклятхэн шъульэкляштыгъ шъуунэмэ шъуарымыкляу.

«Онлайн-подписка» зыфилорэ гуцылэхэм шъуателунклэмэ, почтэм инэклуб-гъоу ар зыцызэшлэшхышхыуштыгъ шъуришхыушты, итхьагъэм шъурыгъуагъэзэ кыэбарэу ишыклагъэр ижъугъэгъэусэмэ, зы чыплэ шъушысэу ыпкля шъу-жъынышъ, гъэзетым шъуклятхыушты.

«Іэпэщысэхэу искусствэ хьугъэхэр»

Мыщ фэдэ цІэ зилэ проект АР-м и ІэпэІасэхэм ыкІи лъэпкъ Іэпэщысэшыным пылгъэхэм я Ассоциацие ыгъэхъа-зырыгъ. УФ-м и Прези-дент ифонд культурнэ ІофтхъабзэхэмкІэ игрантэу кыырихыгъэм-кІэ ар рагъэкІокІы. Ар зигукъэкІыр ыкІи икІэ-щакІор Ассоциацием хэтэу, ІэпэІасэу Гумэ Ларис. Мэкъуогъум и 1 — 23-м АР-м и Лъэпкъ музей Іофтхъабзэр щы-кІоцт.

Ащ пшъэрылъ шъхьалэу илэр илъэси 7-м щыублагъэу 14-м нэс зыныбжъ кІэлэцІыкІухэр лъэпкъ Іэпэщысэм ышъо кІэ-ракІэхэм нэлъасэ афэшІыгъэн-хэр, зэнэкъокъум хэгъэлэжъ-гъэнхэр ары. Къэгъэлэжъоныр гъэшІэгъонэу агъэпсыгъ. Адыгэ лъэпкъ Іэпэщысэхэм якъэуху-мэн ыкІи яхэгъэхъон проектър тегъэпсыхагъ. Зыфэдэ къэ-мыхъугъэ къэгъэлэжъонэу агъэ-хъазырыгъэм Адыгеим иму-зейхэм ачІэлъ пкъыгъохэм

Іэшъыгъэ Аслъан

атешыкІыгъэхэр, Къэбэртэе-Бэлъкъарым ыкІи тиреспубликэ яІэлэІасэхэм джырэ уахътэм аІапэ кычІэкІыгъэ ІэшІагъэхэр хэхагъэх.

Проектым кыдыхэлъытэгъэ кІэлэцІыкІу зэнэкъокъоу рекІо-

кІыгъэм текІоныгъэ кыыщыдэ-зыхыгъэхэм АР-м культурэмкІэ иминистрэу Аульэ Юрэ афэ-гушІуагъ, шІухъафтынхэр афи-гъэшъошагъ.

— АР-м культурэмкІэ и Ми-нистерствэ ыцІэкІэ непэрэ

зэнэкъокъум текІоныгъэ кыы-щыдэзыхыгъэхэм сафэгущІо. Адыгэмэ ядышъэ кІэн икъэу-хъумэн, лъэпкъ зэфэшъафхэм ар ядгъэшІэным тызэрэхэла-жъэрэм гушІуагъэ кытхилъ-хъагъ. Зыныбжъ имыкыгъэхэр

ялэпкъ культурэ зэрэбаим, зэрэдахэм ащыгуазэ хъун-хэмкІэ, ясэнаушыгъэ кыых-гъэщыгъэнымкІэ мы проектым ишІогъэшхо къэкІоцт. Лъэпкъыр псэуцт итарихъ изэгъэшІэн кІэ-лэцІыкІухэр хэщагъэхэ хъумэ, — кыылагъ Аульэ Юрэ.

Мыгу Миланэ, Джамирзэ Эльвирэ, Болэкъо Рамит, Ка-мила Мерчановар, Анастасия Кусь, Аделина Квитченкэр, Олеся Кальнаяр, Екатерина Мещеряковар, СтІашъу Саидэ, Шэуджэн Самирэ зэнэкъокъум кыыщысэхыгъэх.

— Іэпэщысэхэр зэкІэ шап-хъэхэм адиштэу, зэкІужъэу гъэпсыгъэх. ШІухъафтынэу ят-тыгъэхэр ІэлэІасэхэм агъэхъа-зырыгъэх. Ахэм акІырыплъы-хэзэ кІэлэцІыкІухэми ясэнау-щыгъэ хагъэхъонэу тыфай. Мы проектър тапэкІи лъыдгъэкІо-тэцт, — кыылагъ Гумэ Ла-рисэ.

Ащ тызэрэщыгъэгъозагъэм-кІэ, Ассоциацием хэтхэм ямы-закъоу, къуаджэхэм адэс Іэпэ-Іасэхэри Іофтхъабзэм кыыхэлэ-жъагъэх.

Культурэм иІэпэщысэу псэ кызыпкІэжыгъэхэр цІыфхэм зэрагъэлэжъун альэкІыцт.

ЛЪЭПШЪЫКЪО Фатим.

УРЫСЫЕ ФЕДЕРАЦИЕМ И УІЭШЫГЪЭ КІУАЧІЭЖЭМ

УРЫСЫЕ ФЕДЕРАЦИЕМ И УІЭШЫГЪЭ КІУАЧІЭЖЭМ
ЗЭЗЭГЪЫНЫГЪЭМ ТЕТЭУ КЪУЛЫКЪУ АЩЫХЫГЪЭНЫР

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ЗЭТЫГЪОУ
ЩАРАТЫРЭР СОМЭ

1500000-М НЭС

ХЭУШЪХЪАФЫКІЫГЪЭ ДЗЭ ОПЕРАЦИЕМ ХЭЛАЖЪЭХЭРЭМ
МАЗЭ КЪЭС СОМЭ 214000-М ЩЕГЪЭЖЪАГЪЭУ АРАТЫ

ЗЭКІОЛІЭЩІХЭР:

Адыгэ РеспубликэмкІэ Кавказ Милитаризм и Дзе комиссариат
8(8772)52-11-25
п. Милитаризм, ур. Комсомольск, 217

Адыгэ РеспубликэмкІэ Милитаризм районим и Дзе комиссариат
8(8777)75-15-80
п. Туапск, ур. Октябрьск, 20

Адыгэ РеспубликэмкІэ Диджа, Кавказ райо-
нам и Дзе комиссариат
8(8777)99-70-47
ст. Диджа, ур. Красар, 316

Адыгэ РеспубликэмкІэ Краснодарск, Шэуджэн
районим и Дзе комиссариат
8(8777)85-04-61
с. Краснодарск, ур. Советск, 64

Адыгэ РеспубликэмкІэ Адыгэ, Ташкент, Ташкент
районим и Дзе комиссариат
8(8777)14-06-05
п. Имам, Серным ур., 46

ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛЭУ
«Адыгэ — Служу Родина»

ЛИНИЕ ПЛЫРЫР
8(8772)52-11-28

ШЪУИМУНИЦИПАЛЬНЭ ПСЭУПІЭ ИДЗЭ КОМИССАРИАТХЭМ ЗАФЭЖЪУГЪАЗ

АмалыкIэхэр ыгъэфедэзэ

Псауныгъэр къуэхумэгъаным исистемэ нахышлум ыльэныкIэ зэрэзэхокIырэр непэ тинэрылэгъу. ПсэолакIэхэр кызылауахы, медицинэ учреждениехэм гъэцIэкIэжыныхэр ащэкIох, аужырэ шапхъэхэм адиштэу зэтырагъэпсыхъэх.

Адыгеим илэапIэ пэлчэ медицинэ фэлэ-фашIэхэр зэрэцагъэцакIэрэм идэгъуэ зыкызыриIэтыштым зэкIэ фэбанэ. Непэ зигугъу къэтшышт Лъэустэнджэл Мариет Казбек ыпхъур илээс 50 хъугъэу илофшIэн дэгъоу егъэцакIэ, физиотерапевт, илофшIэным иветеран.

Лъэустэнджэл Мариет жоныгъуакIэм и 1-м 1953-рэ илээсым къуаджэу Хьатыгъужыкыуае кышыцхъугъ. Тыжыны медалькIэ гурыт еджапIэр кыуыхыгъ, нэужым Краснодар дэт медицинэ институтым чIэхъагъ. Апшъэрэ гъэсэнэгъэ зызэрегъэгъотым ыуж ихэку кыгъэзэжыгъ. ИсэнэхъаткIэ илээсныкIорэ иоф ышIагъэу Украинэм агъэкуагъ. Мариет инасып кыкыокIи, Владимир Андреевым дэкIуагъ, яклалэу Лъэустэнджэл Руслэн зэдапIугъ ыкли ылакIэо пытэу тырагъэуцагъ. Непэ ар партией «ЦыфыкIэхэр» зыфилорэм АдыгеимкIэ ишъолпыр къутамэ ипаш. Къорыфитлоу Лейлэрэ Алиярэ аплу. Ащ ыужкIэ кIалэу Шъачэ санаторием Iутэу, Iээплэ-диагностическэ отделением ипашэу 1993-рэ илээсым нэс шылэжыагъ. А илээс кIынхэм санаториехэр зэфашыштыгъэх ыкли ащ кыыхэкIэу ихэку кыгъэзэжыгъ. 2015-рэ илээсым шыублагъэу МыекIопэ къэлэ поликлиникэу N 1-м сымаджэхэм япсауныгъэ зыщызэтырагъэуцожырэм иотделение ипашэу мэлэжъэ. Мариет илээс 70-рэ ыныбжъ, ащ шыцэу плэшIэгъуныкIор цыфхэм ягъэхъужыны фигъэхыгъ. Игъэхъагъэхэм къакIэлъыкIоу шытхъу тхылыбэ кыфагъэшъошагъ.

— Сымаджэм ищыкIэгъэ медицинэ Iэпылэгъу едгъэгъотыныр типшъэрылъ шъхъаI, — еIo Мариет. — Мафэм кыкIоцI нэгъыри 100-м нэс къытэуалIэ. Ахэм тишIуагъэ ятэгъэкIы. Аужырэ

Сымаджэр Iээгъу суц закъокIэ бгъэхъужыны плэкIыштэп. Цыфым уелээным бэ кыдылгытэрэр: шIэныгъэ куур, гукIэгъур, жэбзэ дахэр, сэмэркъэу гохъыр.

шапхъэхэм адиштэрэ оборудованиэ тIэкIэлъ, шIэныгъэ куухэр зилэ специалистхэр мыщ цызэхъуэоягъэх. Сэкъатныгъэ зилэ цыфхэмкIэ медицинэ учреждениер Iэрыфэгъу, курэжъыем исхэм апатэ чIэхъапIу иI.

Сымаджэр Iээгъу уц закъокIэ бгъэхъужыны плэкIыштэп. Цыфым уелээным бэ кыдылгытэрэр: шIэныгъэ куур, гукIэгъур, жэбзэ дахэр, сэмэркъэу гохъыр. Ащ фэшъхъафэу физиолээзныри дихыны фае. Зипсауныгъэ зэщыкIогъэ цыфым физиотерапевтыр аппаратхэмкIэ елазэ, ищыкIагъэмэ массажым егъаIо, амалэу шылэр зэкIэ рехъылIэ.

— Псауныгъэм икъэхъумэн фэгъэгъэ IэапIэхэм зыкIыныгъэ тилэу тызэдэлажъэ. Сымаджэр зыгъэгумэкIырэм елгытыгъэу ищыкIэгъэ врачым дэжъ тэгъаIо. ТилофшIэн адрэхэм атекIы, сыда Iломэ апэрэ физиолэпылэгъоу цыфым ыгъотырэм бэ елгытыгъэр, ащкIэ пшъэдэ-кIыжъ ин тэхъы. Уврач хъумэ,

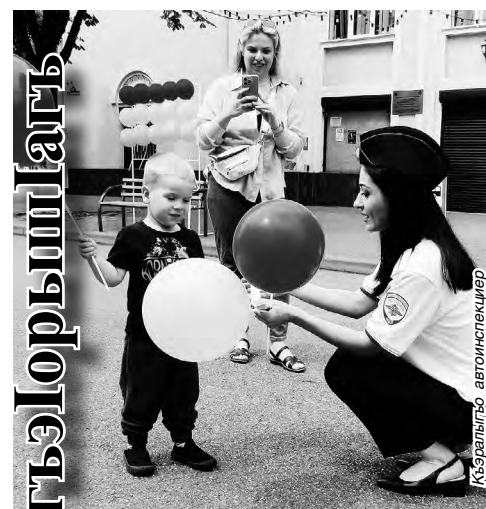
зэпымыоу уишIэныгъэхэм ахэгъэхъон фае, сыныбжъ хэкIотагъ нахъ мышIэми, ащ ренэу сэри сытылъ. Мы уахътэм физиотерапием ыльэныкIэ сишIэныгъэ хэсэгъахъо, амалыкIэхэр сэгъэфедэ. Непэрэ мафэм удиштэнымкIэ ныбжъыр нэрыохъу кыпфэхъунэу цытэн,

— еIo Мариет.

IэапIэм Iутхэм шIэныгъэу ялэр ялэу бытыплэу сымаджэхэр агъэхъужыкы. Мариет илофшIэгъухэм шъхъэIафэ кыфашы, ар ящысэтэхыпл.

ЛЪЭПШЪЫКЪО Фатим.

Сурэтыр авторым ий.

Гъогу шынгъончыагъэм мэфэкIыр фагъэIорышIагъ

КIэлэцIыкIухэм якъэхъумэн и Дунэе мафэ тэфэу Адыгеим и Къэралыгъо автоинспекторхэм гъэсэнэгъэ тедзэм игупчэ илофшIэхэр ягъусэхэу иофтхъэбзэ чэф ныбжыкIэ цыкIухэм ыкли ахэм янэ-ятэхэм афызэхъагъ. Ащ нэгъырэ 200-м ехъу хэлэжъагъ.

КIэлэцIыкIу гъогу фыкIоныгъэхэр дэгъэзыжыгъэнхэм фэлорышIэрэ федеральнэ проектэу «Шынгъончыагъэм илабораторие» зыфилорэм игъэцIэн кыдыхэ-лгытагъэу техническэу ыкли методическэу зэтэгъэпсыхъэгъэ автобус культурэм и Унэу «Гигантым» кышыуцугъагъ. КIэлэцIыкIухэри, Iэахъохэри джэугIэ шъуашэм илэу гъогурыкIоным ишапхъэхэм фырагъэджагъэх, ыпэкIэ ашIэщтыгъэ шIэныгъэхэр IаджыкIыжыгъэх.

Ахэр лъэсрыкIохэу, машинэм адисхэ е лъэкъуитIу зыкIэт транспорт амалыр агъэфедэ зыхъукIэ зэрэзекIонхэ фаер нэрылэгъу афашыгъ. КIэлэагъаджэхэр ыкли инспекторхэр ягъусэхэу ныбжыкIэ цыкIухэр егъэдэпIэ гъогу зэпырыкIыплэм шаугъоигъэх. А чыIплэм электрическэу нэфрыгъуаэхэр ыкли гъогу тамыгъэхэр атырагъэуцагъэх. КIэлэцIыкIухэм водителъхэу ыкли лъэсрыкIохэу заушэтын амал ялагъ. Кушъхъафачъэр зезыфэрэр макет шыгъэу шапхъэхэр зэрагъэцIэнхэ фаери арагъэлъэгъу. МэфэкI шыпкъэ афэхъугъэр патруль автомобилым исхэу ахэм сурэтхэр зытырахын амал зэрялагъэр ары.

ГъогурыкIоным ишапхъэхэр дэгъоу къэзыгъэлъэгъогъэ сабийхэм зэхэцакIохэм къагъэхъазырыгъэ шлухъафтынхэр аратыгъэх.

Адыгэ Республикэм мылькы зэфыщытыкIэхэмкIэ и Комитет иунашъу

Адыгэ Республикэм ичыгу Iахъхэм якадастрэ уасэкIэ кIэуххэу Адыгэ Республикэм мылькы зэфыщытыкIэхэмкIэ и Комитет 2021-рэ илээсым чъэпыогъум и 18-м ышыгъэ унашъоу N 328-р зытетэу «Адыгэ Республикэм ичыгу Iахъхэм якадастрэ уасэкIэ, Адыгэ Республикэм ипсэупIэхэм ячыгухэм якадастрэ уасэкIэ кIэуххэр ухэсыгъэнхэм ехылаIагъ» зыфилорэмкIэ аухэсыгъэхэм зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм фэгъэхъыгъ

2016-рэ илээсым бэдзэогъум и 3-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 237-р зытетэу «Къэралыгъо кадастрэ уасэм ехылаIагъ» зыфилорэм ия 15-рэ, ия 21-рэ статьяхэм, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2008-рэ илээсым бэдзэогъум и 2-м ышыгъэ унашъоу N 118-р зытетэу «Адыгэ Республикэм мылькы зэфыщытыкIэхэмкIэ и Комитет фэгъэхъыгъэ Положением ехылаIагъ» зыфилорэм диштэу, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Къэралыгъо кадастрэ уасэмкIэ Адыгэ республикэ гупчэм» 2024-рэ илээсым мэлъыфэгъум и 22-м ышыгъэ унашъоу N 16-р зытетыр Iэубытыплэ кызыфэсшызэ унашъоу сэшIы:

1. 2021-рэ илээсым шылэ мазэм и 1-м ехъулIэу Адыгэ Республикэм ичыгу Iахъхэм якадастрэ уасэу агъэнэфагъагъэхэмкIэ кIэуххэу Адыгэ Республикэм мылькы зэфыщытыкIэхэмкIэ и Комитет 2021-рэ илээсым чъэпыогъум и 18-м ышыгъэ унашъоу N 328-р

зытетэу «Адыгэ Республикэм ичыгу Iахъхэм якадастрэ уасэкIэ, Адыгэ Республикэм ипсэупIэхэм ячыгухэм якадастрэ уасэкIэ кIэуххэр ухэсыгъэнхэм ехылаIагъ» зыфилорэмкIэ аухэсыгъэхэм зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэу, гуадзэм ия 183963-рэ пунктыр мыщ тетэу къэтыгъэнэу: 183963 01:04:0000000:2163 7897535,00

2. Адыгэ Республикэм мылькы зэфыщытыкIэхэмкIэ и Комитет кадастрэ уасэхэм ягъэнэфэнкIэ ыкли аукционхэм язэхэщэнкIэ иотдел унашъор официальной къаригъэхъанэу:

— Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцIэкIэ кыулыкъухэм яофициальной Интернет-сайтэу <http://www.adygheya.ru> зыфилорэм;

— гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ».

3. 2016-рэ илээсым бэдзэогъум и 3-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 237-р зытетэу «Къэралыгъо кадастрэ уасэм ехылаIагъ» зыфилорэм ия 18-рэ ста-

тыя диштэу мы унашъом ия 1-рэ пункт зигугъу кышылэрэ чыгу Iахъым икадастрэ уасэ ехылаIэгъэ къэбархэр гъэфедэгъэнхэу.

4. Мы унашъом кIуачIэ илэ зыхъурэм щегъэжъагъэу мэфыщым кыкIоцI Адыгэ Республикэм мылькы зэфыщытыкIэхэмкIэ и Комитет кадастрэ уасэхэм ягъэнэфэнкIэ ыкли аукционхэм язэхэщэнкIэ иотдел ащ икопие къэралыгъо регистрациемкIэ, кадастрэмкIэ ыкли картографиемкIэ Федеральнэ къулыкъум Iэклигъэхъанэу.

5. Официальной кызыхаутырэ мафэм щегъэжъагъэу мы унашъом кIуачIэ илэ мэхъу.

Комитетым итхъаматэу
И. П. БОЧАРНИКОВА

къ. Мыекыуапэ,
жоныгъуакIэм и 24-рэ, 2024-рэ илээс
N 167

Шуагъэ кьытэу яухътэ агъакло

Студентхэм ыкIи клэлэджаклохэм еджэныр аухэу гъемафэм кьызатлупщыхэкIэ зызэрагъэпсэфыштым имызакъоу Iоф ашIэн ыкIи ахьщэ кьагъэхэн альэкIышт.

АщкIэ амалышоу щыт Урысые общественнэ организациеу «Урысые истудент отрядхэр» зыфилорэм и НыбжьыкIэ Адыгэ шьолпыр къутамэ. Илэс еджэгум кьыхэфэрэ зыгъэпсэфыгъо уахътэм Iоф зышIэ зышIоигъо ныбжьыкIэ купхэр Урысые студент отрядым хэхъэх. Гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо уахътэр шуагъэ хэлъэу зыгъэкIон зыгу хэлъ, Iоф ышIэныр кьыхэзыхыр, Iофтхьабзэхэм чанэу ахэлэжьэнхэу фэе студентхэр а отрядхэм зэрапхых.

Урысые студент отрядыр — тикъэралыгъо иныбжьыкIэ организацие анахь инхэм ащыщ, шьолпыр 72-мэ ащыпсэурэ ныбжьыкIэ мин 240-рэ фэдизмэ охътэ гъэнэфагъэ-кIэ IофшIэпIэ чIыпIэхэр арегъэгъоты, ащ нэмыкIэу граждан ыкIи патриотическэ плуныгъэм фэIорышIэ, творчествэм ыкIи спортым ыльэныкIокIэ ныбжьыкIэхэм Iэпэлэсэныгъэу алэклэлым хегъахь. 2004-рэ илэсым кьыцегъэ-жыагъэу Урысые общественнэ организациеу «Урысые истудент отрядхэр» зыфилорэм и НыбжьыкIэ Адыгэ шьолпыр къутамэ Iоф ешIэ.

Урысые студент отрядхэм пшээрылъ шьхьалэу агъэцакIэрэр охътэ гъэнэфагъэм ныбжьыкIэхэм IофшIэпIэ чIыпIэ кьафэгъотыгъэныр ары. ПсэолъэшIыным, мэкъу-мэщым, клэлэгъэджэным, нэмыкI лъэныкIохэмкIэ ахэм IофшIапIэхэр къараты. Мыщ фэдэ шIыкIэм ишуагъэкIэ ныбжьыкIэхэм ахьщэ къазэралэкIахэрэм даклоу IофшIэнымкIэ Iэпэлэсэныгъэ гъэнэфагъэ зэрагъэгъоты, нэужым, еджэныр зауыхIэ, зыщылэжьэщтхэ чIыпIэр кьыхэгышошIу афэхъу.

АР-м ишъолпыр штаб ипашэу Ольга Борсук тызэрэщигъэгъозагъэмкIэ, республикэм ит университетхэм, гурыт гъэсэныгъэ зыщызэрагъэгъотыр еджаплэхэм Iоф адашIэ.

— ЛъэныкIо зэфэшхьафхэмкIэ гъэхъэгъэшIухэр зышIыхэрэ ныбжьыкIэхэр тиотрядыцызэрэуэгъоигъэх, — кьытфелиуатэ Ольгэ. — Зищылэныгъэ нахьышIум ыльэныкIокIэ зэ-зыхъокIыр, зыгъэпсэфыгъо

уахътэу иIэр шуагъэ хэлъэу зыгъэкIорэ студентхэр ары тикун хэтхэр. Студентым ащ фэдэ уахътэр зэрифэшIуаишэу ыгъэ-кIуагъэмэ, «целинар» ыкIугъэкIэ алъытэ ыкIи уцышIо кIако кьыраты. Непэрэ мафэм ехъулIэу гъемафэм IофшIэпIэ чIыпIэ зэрагъэгъотынэу фаехэу республикэм щыщ нэбгырэ 300 фэдизмэ штабым зыкыфагъэгъагъ. Ахэм ащыцэу 100-м IофшIапIэхэр кьафагъотыгъэх.

Федеральнэ ахьщэу къатлупщырэмкIэ гурыт сэнэхъат языгъэгъотыр еджаплэхэм зэээгъыныгъэ адырIэу студентхэр илэс кьэс рагъаджэх. Анахъэу Iоф зыдашIэрэр МыекIопэ кьэралыгъо гуманитар-техническэ колледжыр ары. Егъэджэнхэм ауж, шапхэу пылпымкIэ,

Урысые студент отрядыр — тикъэралыгъо иныбжьыкIэ организацие анахь инхэм ащыщ, шьолпыр 72-мэ ащыпсэурэ ныбжьыкIэ мин 240-рэ фэдизмэ охътэ гъэнэфагъэ-кIэ IофшIэпIэ чIыпIэхэр арегъэгъоты, ащ нэмыкIэу граждан ыкIи патриотическэ плуныгъэм фэIорышIэ, творчествэм ыкIи спортым ыльэныкIокIэ ныбжьыкIэхэм Iэпэлэсэныгъэу алэклэлым хегъахь.

охътэ гъэнэфагъэм кьыклоцI студентхэм Iоф ашIэн фае. Гъемафэм нахьыбэу Краснодар краим ичIыпIэ зэфэшхьафхэм, хым Iоф къащашIэнэу маклох. Анахъэу пшэрыхьаклохэр, кьэгъэнэжыа-клохэр, барменхэр, хьакIэщхэм Iоф ащызышIэхэрэр ары кьыхахыхэрэр.

— Анахь мэхъанэ зилэ IофшIэпIэ дгъэцакIэрэр студентхэм IофшIэпIэ чIыпIэхэр къазэралэджэгъотырэр ары. Джащ фэдэу патриотическэ плуныгъэм тынаIэ тетэгъэты. Ащ нэмыкIэу лъэныкIо зэфэшхьафхэмкIэ егъэ-джэнхэр афызэхэтэцэх. Хэбзэгъэуцугъэм диштэу, студент отрядхэм ахэтхэм илэсым зэ сэнэхъат медзэ ыпIэ хэмилъэу зэрагъэгъотын амал яI. IофшIэпIэ чIыпIэ кьэзытыхэрэр нахь зыщыкIэрэ сэнэхъатхэр кьыхэтэхых. Арэуцтэу еджэгъэ студентхэм IофшIэпIэ агъотыныр

нахь IэшIэх кьафэхъу, — еIо Ольгэ.

— НыбжьыкIэхэр зыдэклоуш, Iоф зыщашIэшт чIыпIэхэр кьыхэтхы зыхъукIэ, студентхэр гупсэфэу, зыщыпсэуцтхэ чIыпIэр дэгъоу, ыпIэ хэмилъэу кьафэгъотыгъэным тыпылъ. Мы аужыр илэсым IофшIапIэ зыгъотыгъэ студентхэм япчъагъэ хэтилыкIэу хэхъагъ. Анахъэу Краснодар краим кьыкIэлъэлъх, сыда плэм Iоф зэрашIэцтым даклоу шуагъэ кьытэу языгъэ-псэфыгъо уахътэ агъэкIон алъэ-кIы, — еIо тигуцылэгъу.

Студентым сэнэхъат шьхьалэу зэригъэгъотырэм имызакъоу, ыгукIэ зыфэ-щэгъэ лъэныкIом ыпIэ хэмилъэу зыфигъэсэн амал зэриIэм мэхъанэшхо иI. ГъэрекIо республикэмкIэ студент 250-рэ фэдиз рагъэджагъ. ДжырэкIэ анахь кьыхахырэр «сервис» зыфалорэ лъэныкIом щылэжьэнхэр ары, ахэм гурытымкIэ сомэ мин 60, вожатэхэм сомэ мин 30 фэдиз лэжыапкIэ къахьы. Ау ащ нэмыкIэу медицинэм, клэлэгъэджэ сэнэхъатым япхыгъэу Iоф ашIэ.

Илэс кьэс зыгъэпсэфыпIэ чIыпIэхэм Iоф ащызышIэрэ вожатэхэр рагъаджэх, ащ нэмыкIэу псэолъэшI ыкIи оперативнэ отрядхэр ялэх. «Черкесский десант» зыфилорэ Iофтхьабзэм хахъэу клэлэ-еджаклохэм мастер-классхэр, джэ-гукIэхэр, зэнэкьокьухэр афызэхашагъэх. ХэушхьафыкIыгъэ дзэ операцием хэлажэхэрэм апае пкыгъо зэфэшхьафхэр зэдашIыгъэх.

Урысые ныбжьыкIэ общественнэ организациеу «Урысые студент отрядхэр» зыфилорэм и Адыгэ шьолпыр къутамэ 2015-рэ илэсым кьыцегъэжыагъэу ипашэх зэшхьэгъусэхэу Ярославрэ Ольгэрэ. Ольгэ 2017-рэ илэсым щыублагъэу шьолпыр штабым ипаш. Зэшхьэгъусэхэр студент отрядым хэтхэм яшIэныгъэхэм зэрагъэгъоштым, зэгурIоныгъэ азыфагу илэу шуагъэ кьэзыхьышт Iофтхьабзэхэр зэрэзэхашагъэхэм ыуж итых. ЛъэныкIо зэфэшхьафхэмкIэ грантхэр къахьых, яIофшIэн хэхъоныгъэ рагъэшIы. Патриотическэ гъэсэныгъэми отрядым мэхъанэшхо реты, «Южный десант» зыфилорэ акцием чанэу хэлажэх.

Рустам МыекIопэ кьэралыгъо технологическэ университетым иятIонэрэ курс щеджэ. Урысые студент отрядхэм захэ-тыр илэс хьушт. Ащ кьызэрэфилотэ-гъэмкIэ, купыр ыгукIэ пэблагъэ хьугъэ. Отрядхэм яшуагъэкIэ зыгъэпсэфыгъо уахътэм Iоф ышIэн амал иI, илэс еджэгъуми Iофтхьабзэ зэфэшхьафхэм ахэлэжьэн елгъэлы.

Тигуцылэгъу гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъом Iоф зыщышIэщтыр ыгъэнэфагъ. Геленджик дэт аквапаркым инструкторэу клонэу зегъэхъазыры. ЫпэкIэ Iоф ышIэу кьыхэкIыгъеп, ау ар зэрэфэгъэцэкIэщтым ицыхъэ тель.

Урысые студент отрядхэм ахэтхэм еджэгъу уахътэр гъэшIэгъонэу, чэфэу, гум кьинэжыныу агъакло. НыбжьыкIэ форумэу, слетэу зэхашэхэрэм, республикэм щырекIокIырэ Iофтхьабзэхэми ахэлажэх.

Ольгэ кьызэрилуагъэмкIэ, мыгъэ организациер зызэхашагъэр илэс 65-рэ мэхъу. Ащ кьыхэкIэу илэсым кьыклоцI зилофшIагъэкIэ къахэщыгъэ студент анахь чанхэр агъэнэфэщтых ыкIи студентхэм я Урысые Слетэу шэклогум Москва щыклоштым хагъэлэжьэщтых.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтхэр: шьолпыр штабым ихьар-зынэщ.

Усэкиошхоу А. С. Пушкиныр кызыхыугуэр ильэс 225-рэ мэху

Ипоэзие — зэклэ итворчествэ льэш, тэмабгъу

Сабынгъор

Александр Пушкиныр жьоныгуаклэм и 26-м (мэкуогуи и 6-м), 1799-рэ ильэсым Москва кышыхыугу.

Мы ильэсым игъэмэфэ дэдэ янэ-ятэхэм ар Михайловскэм ашагъ ыкли кышанагъ, гъатхэм 1801-рэ ильэсым нэс яунагъо Петербург шыпсэугъ, яшу-гуащэу Мария Ганнибал дэжэ исыгъэх.

1805 – 1810-рэ ильэсхэм ягъэмэфэ мазэхэр усакло хушчт клэлэцлыкүм янэжэ ыдэжэ шигъэклауагъэх. Исабий гузэхашлэу пасэу зыкызызузыхыгъэхэр, ыужылоклэ, ытхыгъэ апэрэ поэмэхэм ыкли ахэм кыклэлэцлыкүм («Монах», «Бова», 1814) лицей усэхэу «Послание к Юдину», «Сон» кыащырилотыкыгъэх. Нэнэжым пхьорэльфым мары кыыриуалэщтыгъэр: «Сипхьорэльф нахыжэ кыхэкыштыр сшлэрэп. Ар луш ыкли лъэшэу тхылхэр иклас, ау еджэным пыщагъэп, егугурэп, урокхэм яшлыжын пылэп, илэгъухэми адэджэгуным фэкъаигъэл, ау кызыхыгъэр кышлэгъуаеу, зыху-зылэуи кы-хэкли, пфэмыгъэуцоу».

Ныбжыкыгъур

Ильэси 6-рэ Пушкиныр Императорскэ Царскосельскэ лицейм члэсыгъ, ар чъэ-пыогъум и 19-м, 1811-рэ ильэсым кызылауахыгъагъ. Усэкло клэлэклэм мыщ шылэзэ, Хэгъэу зеошхоу 1812-рэ ильэ-сым шылагъэм ихыгъэ-шлагъэхэр пэ-кыкыгъэх. Мы уахътэр ары апэрэу ащ ипоэтическэ сенаушыгъэ анахъэу кы-зыхыгъэр, зыкызызузыхыгъэр ыкли осэ ин кызыфашыгъэр. Мы лицейм шигъэклогъэ ильэсхэр Пушкиным шуклэ ыгу кынагъэх, ныбджэгъуныгъэ-кыош-ныгъэр апэрэу шигъэунафыгъ.

Лицейм щезыгъэдэжгъэ клэлэгъаджэ-хэмклэ анахъэу ыгуклэ зыфэщагъэу, зыфэрэзагъэр профессорэу А. П. Куни-цыныр ары. Ащ шлэныгъэшхо лэклэ-пыгъ, декабрист хуыгъэхэм ащышхэм апэблэгъагъ. А. С. Пушкиным иклэлэ-гъаджэхэм ащышэу бэрэ зыфэтхагъэу, усэклэ а зэклэ кызыфырилотыкыгъэхэм А. П. Куницыныр ащышгъ. Лицейм зышылэгъэ уахътэм Пушкиным усэ про-изведениябэ ытхыгъ. Ахэм ыгуклэ иклэ-сэ француз усаклохэу я 17 – 18-рэ ллэшлэгъухэм шылагъэхэм яфэмэ-бжымэ аклэтыгъ. Иусэу «Городок» ахэм ацлэ кышыпчыгъыгъ: Вольтер, Гомер, Тассо, Лафонтен, Мольер, Фонвизин, Озеров, Карамзин, нэмыкхэри. Илирикэ пасэ француз ыкли урыс классицизмэр шы-зэпхыгъагъ. Усаклоу Пушкиным иклэлэ-гъэджагъэх Батюшковыр, Жуковскэр. Илирикэ ныбжыклэ ллэшлэ-плалъэклэ зызэблхыуштыгъ, идунэеелпыклэ мы-уцуагъэ епхыгъэу, зэ гъашлэр нэплэхъэу кышыхыоу, уцэлэфэ гушлуагъор пшыпын фаеу ылытэщтыгъ. 1816-рэ ильэсым кышыгъэжыагъэу нэхъэжыгъор зыхэгъ-щэгъэ элегиехэм ятхын фежэ, Жуков-скэм ыуж, шульэгъу мыгошыгъэр, ныб-жыкыкыгъур зэрэклэрэр, гум инэф кы-зэрэщыклэу зэрэклауасэрэр ахэм кы-ащылауагъ. Ау мы охътэ дэдэм усэкло ныбжыклэм игушысэ зуеушу ыкли хэти фэмыдэу, ежэ итворческэ гъогу теуцо, зештэ. Щэч хэлъэп, урыс тхэкло-сати-рикхэм ятворчествэ шлогъэшлэгъоныгъ, ахэм янэшанэхэр кызыхыгъэу поэмэу «Тень Фонвизина», Радищевым итвор-чествэ епхыгъэх «Бова», «Безмерие» зыфилоу ытхыгъэхэр.

1814-рэ ильэсым бэдзэогъум жур-налэу «Вестник Европы» зыфилоу Москва

кышыдэклэрэм иусэу «К другу-стихот-ворцу» зыфилоу Кюхельбекер фэгъэза-гъэр я 13-рэ номерым кышыхиутыгъ. Лицейм члэсэ, Пушкиныр литературнэ обществэу «Арзамас» хэхъагъ ыкли «Урыс гушылар зикласэхэм язэдэгъушлэ-гъу» хэлэжыагъ. Мы уахътэм ежэ Алек-сандр Пушкиным усабэ етхы, ахэр гузэхэшлэ зэмплэуужыгъохэмклэ зэлпы-клэгъагъэх. Лицейм щеджэзэ театрэм пыщагъэ мэху, декабрист обществэхэм ахэтхэм зарепхы, политическэ эпиграм-мэхэр ыкли усэхэу «К Чаадаеву» (1818), «Вольность», «Деревня» етхых. Мы уахътэм Пушкиным поэмэу «Руслан и Людмила» зыфилоу лицейм щыригъэжы-гъагъэм лф дешлэ, произведением лъэпкэ клочлэ ин хылхъаным дэлажэ. Ар 1820-рэ ильэсым кыдэклыгъ, шлошлэ зэфэшхыафхэри кыралоллагъэх. А зэклэм апкэ кыклэу А. С. Пушкиныр кыралыгъом икыэлэ шхъалэ дагъэлын, кыблэм агъэклон фаеу хуыгъэ.

Кыблэм шылагъ

Усаклоу игушылэ епхыгъэу Сыбыр агъэклонэу ары зэрэщытыгъэр, ау иныбджэгъухэм яшулагъэклэ, анахъэу Карамзин кызыэрэкъоуцагъэм кыхэ-клэу, апэрэ унэшхо жьалымыр агъэшэ-багъ. Чыпкыклэм клозэ Пушкиным Днепрэ зышигъэпскыгъ ыкли ыжыагъэ кы-хэлагъ. Ипсауныгъэ зэтэгъэуцожыгъэ-ным пае Раевскэхэм ар жьоныгуаклэм 1820-рэ ильэсым сымэджэ хылыгъэу Кавказым ыкли Кырым ащэ. Гъэмэфэ

мэзитүм усаклоу апэрэу Псы Фабэхэм ащылагъ.

Пушкиныр ыкли Кырым

Раевскэхэм ягъусэу хымклэ екыхэшлэ, Гурзуф маклох. Мыщ усаклом тхъамэфэ заулэ щырихыгъ, хылушхо ыкли кыушхэ жыы кыабзэр лъэшэу кышхыапагъэх. Мыщ поэмэу «Кавказский пленник» шылыгъэклотагъ ыкли лирическэ усэ заулэ – ахэр Н. Н. Раевскэм ыпхыушэу Екатеринэ, Еленэ, Марие афигъэшхо-шагъэх. Мы чыпкылар ары Пушкиным поэмэу «Бахчисарайский фонтан» ыкли усэ-романэу «Евгений Онегин» зы-филохэрэм ятхын ыгу кызыридагъэр. Ищылэныгъэ ыклэм Пушкиным Кырым

мырэуштыгъу ыгу кыкыжыгъыгъ: «Там ко-лыбель моего Онегина». Мы чыпкылар зэрэщылагъэм, зэрэщытхагъэм поэмэу «Евгений Онегин» кыпкырыкыгъ.

Кишинеф ыкли Одесса

Ионыгъо мазэм Пушкиныр Кишинеф кыкылауагъ, ипэщаклэ кыфигъэклауэу зэрэщытым нахъ гупсэф-шхыафит ышлыгъ, Киев, Молдавиер ыкли Одессэ зэригъэлэгъуагъэх. «Кавказский плен-ник» итхын ыухыгъ, ар щытхуэ анахъ иныр апэрэу кыфэзыхыгъ ыкли джырэ урыс литературэм ышхыашыгу изгъэу-цагъ. 1830-рэ ильэсхэм Пушкиным эпитетэу «русский Байрон» фашыгъ. Тешлагъэ шымылэу, джыри нэмыкы «кыб-лэ поэмэ» — «Бахчисарайский фонтан» кыдэклэ, ащ поэтиер зикласэхэм ямы-закъоу, нэплэгъубэ акып лфшлагъэм-клэ кызылпыщагъ.

Ильэси 4-у Пушкиныр кыблэм зы-щылагъэр усакломклэ романтикэ охътаклэу хуыгъэ.

1824-рэ ильэсым Москва полицием Пушкиным иписымэ щызэтыричыгъ, ащ итхэгъагъ «атеистическэ еджэнхэм» зэрэдахыхырэр. Ары ушхыагъу фэху-гъэр усаклоу кыулыкүм хэгъэклэгъэным, бэдзэогъум и 11-м Пушкиныр псэуплэклэ Псковскэ губернием агъэклауагъ, чыпкылар пащэхэм янэллэгъу ары итыгъ.

Михайловскэр

Пушкиныр янэ ихаплэ агъэклауагъ ыкли ильэситлэ шылагъ, ащ фэдиз охътэ кыхыгъ ащ ныбжыи щырихыгъэп. Игупсэу шылагъэхэр бжыхъэм Михайловскэм кыдэклэжыгъ-гъэх. Ау къоджэ цыкылар Пушкиным кыгоуагъэп, ежэ лъэшэу гумэкыштыгъэми, апэрэ Михайловскэ бжыхъэр усакломклэ гъэбэжыушэу ху-гъэ. «Разговор книгопродав-ца с поэтом» зыфилоу исэ-нэхъат пшъэрыл кызышлэ-рэр, «К морю» зыфилоу лирическэ гупшысэр, усэ-поэ-мэу «Цыганы» етхы. Лъэпкэ драмэу «Борис Годунов» исюжет зыфэдэщтым, зэри-гъэпсыштым зэлъаыгъ ыкли ар 1825-м шэклогъум еухы ыкли 1831-м кыхауы. Сэ-мэркъэу поэмэу «Граф Ну-лин» етхы. Михайловскэм усаклом зэхэтэу произведе-ниеу 100 фэдиз щытхыгъ. Ссылкэр зуехым, мыщ кыдэ-нэжыи, мазэ фэдизрэ шигъэ-кылауагъ. Иаужырэ ильэсхэм

усаклоу мыщ бэрэ кыкылауагъ, кыэлэ шылэклэ жьотым ыуж кым-сымым зы-щыгъэпсэфынэу ыкли шхыафитэу шыт-хэнэу. 1827-рэ ильэсым романэу «Арап Петра Великого» ытхыныр Михайловскэм щыригъэжыагъ, бильярд джэгуклэри иныбджэгъухэм кызыралотэжырэмклэ щызэригъэшлагъ. Мы уахътэм Пушкиныр крепостной мэкумэщышлэу Ольга Ка-лашниковам луклагъ ыкли нэбгыритлүми азыфагу шульэгъу зэфыштыкылэхэр кытэджагъэх, кымыщагъэми, ащ ыкыоу Павел фигъотыгъ.

Ссылкэ ужым

Ионыгъом и 3-м, 1826-рэ ильэсым Пушкиныр Михайловскэм кыдэклэжыи, гъусэ илэу Москва кыкылауагъ, ащ Нико-лай I-р кышыгъэжэщтыгъ. Кызыэрэнэхэу,

императорым дэжэ кыащагъ, Николаев-скэ кыэлэсэраим зы цыф шымытэу ары кышыдэгъушылагъ. Шхыафит хуыжыгъэ усаклоу шхыэклафэ кыфашлэу кызы-рагъэгъунэщтыр ыкли имыщыклэгъэ цензурэр зэрэтырахырэр кыыриуагъ.

Творческэ жыкыгъэщэ лъэшэу Тхъэм кыыритыгъэр зэпыуи зэпычи имылау ыгъэфедэныр А. С. Пушкиным физэ-шлэклэ. Имафэ пэпчэ ыпшыжыгъэу, итхэн-гупшысэн щэлэфэ ылэжыгъ, усэн-тхэным готэу, инасыпи кычлэклэ. 1828-рэ ильэсым Пушкиныр пшъэшэ дэхэ дэдэу, ильэс 16 зыныбжэ Наталья Гончаровам нэлуасэ фэхуыгъ. Ежэ кы-зэрилоштыгъэмклэ, апэрэ зэлуклэгъум ар шу ылыгъуагъ. Мэлылфэгъум ыклэм 1829-рэ ильэсым пшъашхэм игухэлэ рилуагъ, ау Наталье янэ кыдыригъэ-штагъэп (пшъэшэжыер шлосабыи). Ащ ыуж уахътэ тешлагъ, кышагъ. Бол-динскэ бжыхъэ мэзишчыр Пушкиным итворчествэ анахъ зызиштагъ, икыэлэм жанрэ пстэумклэ бэдэжэ кыпыкыгъ. Тыгъэгъазэм и 5-м, 1830-рэ ильэсым Болдинэм кыкыжыи Пушкиныр Москва кыкылауагъ. Мэзаем и 18-м (гъэтхапэм и 2-м) 1931-рэ ильэсым Александр Пуш-киныр Наталья Гончаровамрэ чылысэу «Большого Вознесения у Никитских ворот» зыфилоу янэчахъ щатхыгъ... Гъашлэр кыуцугъэп ащ паеклэ, нахъ еужырэу джыри клэгъэнагъэу чъэщтыгъэ.

А. С. Пушкиныр Тхъэм кыкылыхыгъэ усэн-гупшысэнэм зыкли епчыжыгъэп, иусэхэм, поэмэхэм, повестхэм кыахыо-щтыгъ, ильэс 37-рэ ыныбжыгъэр ишульэ-гъу кыуухыуэмэу, лъэбгъу лае кыезыдзэу, кызыушхыакурэр ичылплэ ригъэуцожыи шлоигъоу дуэлым кызыгъэхэм...

...Ау апэрэщэр адрэм – Дантес кы-ригъэклэ, А. С. Пушкиныр улэгъэ хылыгъэ тешагъэу, ау ыпсэ хэтэу кыащэжыгъ... хъадэгъум кыилэклэжыгъэп. Игъэшлэ маклэ усэклошхом пчыклэ нэфэу благъэ. Зэчый ин дэдэ хэлъыгъ, литературнэ гъогушхом ныбжыи хэмыкыкыжыгъэ ежэ ильэгъо зафэ ащ пхыриштыгъ. А. С. Пушкиныр дунаим анахъ щагъэшлорэ усэклошху, ары урыс лъэпкэ закъор арымы-рэу, мы чым шыпсэурэ цыф лъэпкэ хыабэм зэдыряй, ялыапл, яклэс, зэрагъа-шлэ, сыдигъуи игушысэ хэхыгъэклэ кыагот.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Цыфыр ыкIи ичIыпIаль

Тигупсэ кьалэу Мыекьюапэ

Чыопсым ичIыплэ анахь дахэу, дэгъоу, гупсэфыплэр адыгэхэм Тхьэм кьафигэшъошагъ. Адыгеир – джэнэтыплэ шыпкь: имэз шхуантIэхэр клэракIэх, ижъ кьабзэ, ипс фабэ, и Тыгъэ шьабэ, и Мазэ нэфынэбзэ рэхьат.

Щэпсэух джащ фэдэу адыгэхэр мы чIыльэм бэдэдэ шIагъэу. ЧIычIагъ байныгъэу археологхэм кьычIаххэу зэрагъашIэхэрэм лъэпкьым ныбжьышIу зэриплэр кьаушыхьаты. «Адыгагъэр» лъэпкьэу зыем ынапэ тешыкIыгъ ыкIи лъэхъанхэм адэбакъозэ, ини цыкIуи рыхъуазэхэу, зэралъэкIэу кьырэкIо.

1922-рэ илэсым бэдзэогъум и 27-м ВЦИК-м иунэшъо гъэнэфагъэкIэ, Адыгэ автоном хэкур щылэ хьугъэ, илэс 60-м кьыкIоцI ар дахэу ылэа теуцуагъ, щылэныгъэм ылэаныкIо пстэумкIэ – мэкъумэщымкIэ, псэолъэшIынымкIэ, промышленностымкIэ, шIэныгъэ-гъэсэнэгъэмкIэ, медицинэмкIэ, культурэмкIэ ыкIи спортымкIэ зиштагъ. Адыгеир чIыплэу ыубытырэмкIэ мыиними, физэшIокIэу, ылэа кIырымкIэ уигъэгъушIоу пэрытхэм сыдигъуи ащыш, лъэпкь лъачIэу адыгэр гукIочIапкь пытэ илэу зэрэщытым ар ищыс. Адыгэр ныбжьы игушылэ епцIыжырэп, ицIыфыгъэ напэ кьабзэ, ащкIэ тарихь куум ыцIэ пытэу хэуцуагъ. Лъэпкьым игубзыгъэгъэ ин зэфэдэкIэ эпосэу «Нартхэм» ахэгощагъ, ахэлъ, лэшIэгъухэм ащызэлукIэгъэ гушхьэлэжыгъэм ар ишхьэтелуплэжъ. Арышъ, тIл тарихь гъэшIэгъон лъэпсэ кууи, шIэныгъи, акъыли, цIыфыгъи, Iэдэби, нэхъои.

ТапэкIэ тылкъыкIуатэзэ, а зэкIэ зэрэплъэкIэу тэухъумэ, шыпкьэ, ежъ уахътэри а зэкIэм яхъожьы.

Цыф лъэпкь пэпчъ щызгъалэу, ыпсэ пызгъэтырэр шулэагъу инэу щылэныгъэм фыриплэр, зэфэгумэкIыж-зэкIырыплъыжыр, зэрэухъумэжыр, тилъэпкь шэн-хабзэхэр зэрэтшIэхэу тызэрафэсакъырэр, тиныдэльфыбзэу адыгапсэр зылыгъыр тшIолофэу зэдгъашIэу, зэрэтылэжъэу, тызэрэрыгушылэрэр ары.

Джырэ мафэхэм шыкур, адыгэхэми, нэмыкI цыф лъэпкьхэм афэдэхэу, зэкIэ зэрагъотылэжъы. Адыгэ Республикэр тилэ хьугъэ, тыгу щизэу жьы кьэтэщэ, тилэх пэщэ инхэу, мурадэшIухэр пхырыщыгъэнхэмкIэ, лъэпкьыр ыпэкIэ лъыкIотэнымкIэ зышхьамысыжхэр, ахэм

япхыпагъэу, агот шыпкьэу мэлсэху адыгэхэри.

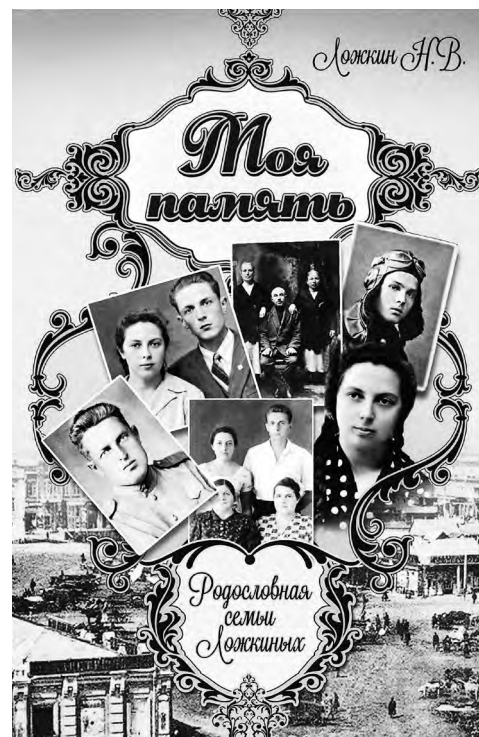
Тигупсэ кьалэу Мыекьюапэ Адыгэ Республикэм икьэлэ шхьаI, ащ ныбжьышхо имылэми, нэмыкI кьэлэжхэу илэс минхэр кьыззынэкIыгъэхэм афэдэу иI тарихь лъэпсэ гъэнэфагъи, ар 1857-рэ илэсым ижъоныгъуакIэ кьышежъэ ыкIи илэси 166-м ехъугъэу, зэхъокIымэ хахъозэ, дахэу ыпэкIэ лъэкуатэ, тарихь лъапси мэлпытэ.

Адэ непэ, тэ адыгэхэм, нэмыкI цыф лъэпкьхэу кьыддэлсэхуэрэми икьоу тэшIа тикьэлэ шхьаIэу Мыекьюапэ тарихь? Мы упчIэр ухэтми уныбж икьугъэу, уитарихь пшIэ пшIоигъоу улъэллэмэ, пшхьэ кьымытэджен ылэа кIырэп. Щыл тхыгъэ литературэ гъэнэфагъи, ау загъорэ, тэр-тэрэу тызэупчIыжъыми, тызгъэгумэкIырэ упчIэм иджэуап тымыгъотэу кьыхэкIы. Джащ паекIэ, адыгэхэм ятарихь гопчынэу

щымыт кьэлэ шхьэлэ дэхэ зэкIэупкIагъэу Мыекьюапэ ехылIэгъэ шIэныгъэр зэкIэ угъоигъэу тхыжыгъэныр лъэшэу ищыкIагъ.

Тхыгъэ хэутыгъэр сыдигъуи Iэубытыплэ ин. Тикьалэ ныбжьышхо имылэми, илэс 200-мкIэ дилонтIэхыгъэу макIо. Кьэлэжъым теплъэу илагъэр, апэдэдэ мы чIыплэр псэуплэ зыфэхъугъэхэр, ащ зыкьызыриштагъэр, апэрэ еджэгъэ-гъэсагъэхэу щыпсэугъэхэм яшIуагъэу кьэкуагъэр, «цыфыр цыфым ищхэпсэу зэрэщытыр» ежъ щылэныгъэм кьызыриушыхьатырэр цыф Iуш еджэгъэ-гъэсагъэхэм ашIолофэу зэрагъашIэ, ахьыжы, плэужхэм ар шухъафтын афашы.

Мыекьюапэ тарихь нахь пэблагъэ ухъунымкIэ Iэпылэгъу гъэшIэгъон хъунэу кьысщэхъу икIыгъэ илэсым ыкIэм кьыдэкIыгъэу Николай Ложкиным итхылъэу «Моя память. Родословная семьи Ложкиных» зыфилоэр. Ар АО-у «Поли-

граф-Югым» Мыекьюапэ кьыщытыра-дзагъ. Тикьалэ итарихь-революционнэ чIыплэхэм, унэхэм, кьэлэ интеллигенциер зыщыпсэугъэхэм ясурэтхэр зэхэугуфыкIыгъэхэу тхылъым дэтых.

Ежъ авторым иунэгъуашхьэ фэгъэхьыгъэ тхылъэу «Моя родословная» зыфилоэр ар кьызылэухыми, ятэжъ-янэжъ плашьэхэр ыкIи ежхэр зыщыпсэугъэхэу, ежъ зыщеджагъэу Мыекьюапэ ыпсэ зэрэхэлъыр кьыщелэ. Мы зэкIэм аготэу Мыекьюапэ итарихь игъэпсэкIо цыфхэр, ащ итарихь унэхэр, тикьалэ иунэжхэр зыфилоэр шхьэхэм зэфэдэкIэ шIэныгъэ куу ахэлъ, ахэр зэкIэ зы унагъо ищылэкIэ-псэукIагъэр, ар щылэкIагъэу кьэкуатэрэм псэемыблэжъэу зэрэхэлэжъагъэр, зыщыпсэугъэхэ уахътэр, лъэхъаныр мы цыфхэм анэхэмкIэ авторым тапашхьэ кьырегъэуцэ. Мыекьюапэ зэрэзтеуцуагъэр, зэрэлыкIотагъэр, зэрэхэхъагъэр, непэрэ мафэхэм кьанэ-сыжъэу, авторым кьырилотыкIыныр фызэшIокIыгъ. Уикьалэ тхылъым нахь пэблагъэ уешы, иблэкIыгъэ бгъэунэфы-зэ, кьыдэхъугъэм уегъэразэ, тапэкIэ зилэтымэ хахъозэ, Мыекьюапэ тарихь лъэпытэ хъунэу гукIэ фэолэ. ТхылъыкIэр зышIоигъохэм АР-м и Лъэпкь тхылъеджаплэ щэгъотын алэкIышт.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Агъэмысагъ

УФ-м и Следственнэ комитет иследственнэ ГъэлорышIапIэу АР-м щылэм Iоф хьылъэхэм язэхэфынкIэ иотдел кьыугъоигъэ материалхэмкIэ Урысыем хэгъэу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ гъогурыкIоныр щынэгъончъэнымкIэ иотделэу «Адыгэкьалэ» зыфилоэрэм ипашэу Iоф зышIэщыгъэм уголовнэ Iоф кьыфызэлэуахыгъ. ИлэнатIэ кьызфигъэфедэи бзэджэшIагъэ зэрэзэрихьагъэмкIэ ар агъэмысэ.

ЩынэгъончъэнымкIэ федеральнэ къулыкъум и ГъэлорышIапIэу АР-м щылэр ыкIи АР-м хэгъэу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ щынэгъончъэнымкIэ иотдел зэгъусэу уплъэкIунэу ашIыгъэм изэфэхьысыжхэм уголовнэ Iофыр къаклэпкIуагъ.

Следствием ыкIи хьыкумым зэрагъэунэфыгъэмкIэ, 2023-рэ илэсым тыгъэгъа-зэм Урысыем хэгъэу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ гъогурыкIоныр щынэгъончъэнымкIэ иотделэу «Адыгэкьалэ» зыфилоэрэм ипашэу Iоф зышIэщыгъэм уголовнэ Iоф кьыфызэлэуахыгъ. ИлэнатIэ кьызфигъэфедэи бзэджэшIагъэ зэрэзэрихьагъэмкIэ ар агъэмысэ.

Хьыкумым ышIыгъэ унашъомкIэ пашэу Iоф зышIэщыгъэм тазырэу сомэ мин 50 тыралъхьагъ, ащ нэмыкIэу кьэралыгъо ыкIи хэбзэхъумэкIо, чIыплэ зыгъэлорышIэжын къулыкъухэм илэсIтIу пальэкIэ пэщэ IэнатIэ ащылэныгъын фимытэу унашъо ашIыгъ. Мы уахътэм ехъулэу унашъом кIуачIэ илэ хьугъэ.

УФ-м и Следственнэ комитет иследственнэ ГъэлорышIапIэу АР-м щылэм общественнэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи кьэбарлъыгъэлэс амалхэмкIэ иотдел ипашэу истаршэ Iэпылэгъу ипшъэрылхэр зыгъэцакIэу, юстицием иполковникэу КIыКI Бислан.

Хэбзэгъэуцугъэр ыукъуагъ

УФ-м и Следственнэ комитет иследственнэ ГъэлорышIапIэу АР-м щылэм Мыекьюапэ районым ипрокуратурэ кьыугъоигъэ кьэбархэмкIэ Мыекьюапэ районымкIэ иследственнэ отдел псэолъэшIынымкIэ ыкIи хэбзэ зэфыщытыкIэхэмкIэ, архитектурэмкIэ ыкIи кьэлэгъэпсынымкIэ Мыекьюапэ район администрацием ипашэу игуадзэу Iоф зышIэщыгъэм ылэныкьокIэ уголовнэ Iоф кьызылэуихыгъ.

ИлэнатIэ кьызфигъэфедэзэ бзэджэшIагъэ зэрэзэрихьагъэм фэшI хульфыгъэр агъэмысэ.

ПэшIорыгъэшъэу зэрагъэунэфыгъэмкIэ, пашэм игуадзэу Iоф зышIэщыгъэм чIыгу Iахьыр бэджэндэу аритынымкIэ хэбзэгъэуцугъэу щылэр ыукъуи, дао хэмытэу проектэр агъэхъазырыгъ. Ащ кьыхэкIэу хабзэр ыукъуагъ. Джырэ уахътэм уголовнэ Iофым изэхэфын лъагъэкIуатэ.

УФ-м и Следственнэ комитет иследственнэ ГъэлорышIапIэу АР-м щылэм ипресс-къулыкъу

Чыопсыр ыкйи цыфыр

Къытэшлэкыгъэ дунаим икъэбзэныгъ

ЦыфымкӀэ, ащ ипсауныгъэкӀэ анахь мэхьанэшхо зилэр чыопсым тыфэсакъэу, ар къызэрэтыухумэрэр ары. ГухэкӀми, тэр-тэрэу зыдэтымышӀэжыыхэу, жи, пси, чыгуи тэульэ-гух, языхтэт зэщытэгакӀо.

Ащ къыхэкӀэу, чыопсымрэ цыфымрэ язэпхыныгъэ кӀагъэтхъэу, мэкуогум и 5-р къытэшлэкыгъэ чыопсым и Дунэе мафэу хагъэу-нэфыкӀы. ЗылыпӀэжыырэ нэбгырэ пэпчъ епӀожьын имыщыкӀа-гъэу чыопсым икъэбзэныгъэ фэсакъы, зэрӀлэкӀэу ар еухумэ. Ау ащ хэлъ-хэсым пымылхыхэу, зыщытысырэ чыплэр зэхуиушӀоихэмэ лукыжъэу щыплэри макӀэп. ШыпкӀэ, мэзыри къэгущыӀэштэп, псыхъори къызтэуцоу мычъэжъэу щытыштэп, ау ахэм лыеу мыхъушт дзекӀуакӀэу цыфымрэ афырялэм иегъэшхо къэкӀо. ХэкӀыр ячагу дащызэ псыхъохэм ахатакӀо, ащ псым ичъаплэ зэпабзы. Мэзхэр плоньш, бэм ахэр ятысыплэ-гъэпсэфыплэхэм, ямэшӀо стафи къылуамыхыжъэу къыханэ, сьд фэди-

зэу плӀо зэпытыгъэми, нахыбэм мыхъун зекӀуакӀэр пщыӀэжыынэу зэрэщымытыр джыри зэхашлэрэп. Къэнэжыырэ закӀор, мысэхэр зэфэдэу ахъэкӀэ гъэпщынэгъэнхэр ыкйи ащи къызымыубытхэкӀэ, хъапс ателъхъэгъэныр ары.

Ары, ныбжыкӀэ волонтер-отрядхэм шэмбэт шыхъафхэр зэхашхэ, Мыекъуапэ къешлэкыгъэ мэзхэр зэралэкӀэу агъэкӀабзэх. Ау зым машинэр чъэзэ ишъхъангъупчъэ шхэфэ лалъмэкъыр къыредзы, мэзым гуахъо хигъуатэу зыщызгъэпсэфыгъэми, псыхъожь къабзэр зылузыщагъэми, яшӀой къаштэжыныш, ратэкъужыныр зэралэсырэп. Джары лэдэбэу, цыфыгъэу, культурэу тхэлъыр, пстэури еджэгъэ закӀ, ау тхьамыкӀэ кӀэлъэшъу закӀэх агукӀэ.

Хэти пытэу тыгу итыубытэн

фаер чыопсым икъэбзэныгъэ — цыфым ипсауныгъэу зэрэщытыр ары. Мэкуогум и 5-р, аукъодыеу къытэшлэкыгъэ чыопсым и Дунэе мафэу агъэнэфагъэп. Ини цыкӀуи тидунэе дахэ икъэбзэныгъэ ыгъэгумэкӀхэу, ащ фэсакъынхэр япшэрыл шъхъау зэрэщытыр мы мафэм кӀегъэтхы.

Мыщ ехуӀлэу ублэплэ, гурыт, сэнэхъат зэгъэгъотыплэ еджакӀэхэм къэбзэныгъэм исыхъатхэр, мафэхэр, тхьамафэхэр ащызэхашхэ. Мы зигъо лӀфыгъоу къэуцурэмкӀэ чанэу лӀф ашӀэ тиреспубликэ ит тхылъеджаплэхэм. Адыгэ республикэ кӀэлэцыкӀу тхылъеджаплэм илӀэс къэс игъэ-кӀотыгъэу экологым и Мафэ шыхагъэунэфыкӀы. Къяшлэкыгъэ чыопсым ишъэфхэм нахь апэблагъэ зашӀэу, тхылъ къэгъэлъэгъонхэр, зэхэгущыӀэгъухэр, кӀэлэгъэджэ-шӀэныгъэлэжъхэр, нэмыкӀ гъэсагъэхэр зыхэлэжъэрэ лӀф-тхьабзэхэр ащырагъэкӀокӀых. Ахэр къыткӀэхъухэрэ кӀэлэ, пшъэшъэ цыкӀлэхэр чыопсым фэсакъхэу, къэкӀыр лӀэпкӀхэр ашӀэхэу, къэбзэныгъэр а зекӀэм альапсэу

зэрэщытыр ашъхэ раубытэным, ыкйи цыфыр ежъ-ежырэу ышъхэ емыгоожыным ехылагъэх. Мы мафэхэм экологием фэгъэхыгъэ тхылъ къэгъэлъэгъон зэфэшъхъафхэр «Жить в согласии с природой», «Чисто там — где не ссорят», «Как честь — береги окружающую среду» ныбж зэфэшъхъафхэм арыт еджакӀохэм алае къыщызэлуахыгъэх. Джащ фэдэ экологическэ сыхъатэу «Люби и знай свой край», клубэу «Гостиня Лесного Гнома». Чыопсым икъэбзэныгъэ — цыфым ипсауныгъэу зэрэщытыр кӀагъэтхъэу, еджакӀохэм ащышхэу усэхэр зикласэхэр тыкъэзыуцухэрэ дунаим идэхагъэ къызышӀогъэ усэ дахэхэм езырэу къяджагъэх.

Къэбзэныгъэр — хэтрэ цыфкӀи ыкйи тыкъэзыуцухэрэ дунаимкӀэ анахь шъхъа, ащ тызэкӀотэу тыдэлэжъэн ыкйи ищыкӀагъэмэ, тыфэбэнэн фае, джащыгъум тыкӀэгущыӀужышхэ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтхэр: Адыгэ республикэ кӀэлэцыкӀу тхылъеджаплэр.

Теннис цыкӀур

Анатолий Чапуриным игъэхъагъэхэр

Теннис цыкӀумкӀэ Урысые зэнэкӀокъухэр Санкт-Петербург щыкӀуагъэх. Ахэм ветеранхэри ахэлэжъагъэх.

ЛӀф-тхьабзэм зыщыушэтыгъ Адыгеим итеннисист анахь цӀэрылоу Анатолий Чапуриным. Я 20-рэ лӀэшӀэгъум ия 70-рэ илӀэхэм къащегъэжъагъэу я 21-рэ лӀэшӀэгъум ипэублэ нэс мы спорт лӀэп-къымкӀэ ащ гъэхъэгъэшлэхэр ышӀыгъэх, теклоныгъабэ къыдихыгъ. Джырэ уахъ-тэм ыныбж илӀэс 74-м нэсыгъ нахь мышӀэми, Урысые зэнэкӀокъу зэфэшъхъаф-

хэм тишӀолъыр зэрифэшъуашэу къащегъэ-лъагъо.

Я 7-рэ классым хэхъэрэ теннисистхэм яунэе зэнэкӀокъухэм Анатолий Степан ыкӀом яцэнэрэ чыплэр къащыдихыгъ. Джащ фэдэу командэу зыхэтым тыжыын медаль къыфагъэшъошагъ. Адаптивнэ спор-тымкӀэ республикэ еджаплэм ащ зыщегъасэ, итренерыр Татьяна Олейниковар ары.

НэкӀубгъор зыгъэхъазырыгъэр БЗЭШУ Асхъад.

**Зэхъышагъэр
ыкйи къыдзэ-
гъэкӀырэр:**
АР-м лӀэпкӀэ лӀфхэм-
кӀэ, лӀкӀыб къэралхэм
ащышхэуэр тильэпкӀэ-
гъухэм адырӀэ зэпхы-
ныгъэхэмкӀэ ыкйи
къэбар жъугъэм
иамалхэмкӀэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

**Редакциер
зыхъышӀэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм
къаӀыхэрэр А4-кӀэ
закӀжэхэр тхьапэхэу
зипчъагъэкӀэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлъэу, шрифтыр
12-м нахь цыкӀунэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зекӀегъэкӀожыых.
**E-mail: adygoice@
mail.ru**

Зыщаушыхъатыгъэр:
УФ-м хэутын лӀфхэмкӀэ,
телерадиокъэтын-
хэмкӀэ ыкйи зэлы-
гъыкӀэ амалхэмкӀэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
Чыплэ гъэӀоры-
шлӀап, зэраушыхъатыгъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**ЗэкӀэмкӀи
пчъагъэр**
4133
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 938

Хэутыным
узщыкӀэтхэнэу
щыт уахъэр
Сыхъатыр
18.00
ЗыщыкӀэтхэгъэхэ
уахъэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхъалэр
МэщлӀэкъо С. А.

Редактор шъхъалэм
игуадзэр
Тэу З. Дз.

ПшъэдэкӀыжъ
зыхырэ
секретары
Тхьаркъошхо А. Н.

Къатхэхэрэм яшӀолӀрэ редакцием иеплъыкӀэхэмрэ зэтемыфэнхэ альэкӀышт.